

การจัดการความรู้ของหน่วยงาน(KM)

เรื่อง บำเหน็จบำนาญ

ณ สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่ลพบุรี

วันที่ 2 มีนาคม 2561

ผู้นำเสนอ : นางภัทราพร หล่อประเสริฐ เจ้าหน้าที่งานการเงินและบัญชีปฏิบัติงาน

บำเหน็จบำนาญ

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

พระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการพ.ศ. 2494

พระราชบัญญัติกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการพ.ศ. 2539

ความหมาย

- ❖ บำเหน็จคือเงินตอบแทนความชอบที่ได้รับราชการมาซึ่งจ่ายเป็นเงินก้อนครั้งเดียว
- ❖ บำนาญคือเงินตอบแทนความชอบที่ได้รับราชการมาซึ่งจ่ายเป็นรายเดือน
- ❖ สิทธิในบำเหน็จบำนาญเป็นสิทธิเฉพาะตัว (หมายความว่าถึงการปুনบำเหน็จ)

พรบ.บำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. 2494 สิทธิข้าราชการที่ไม่เป็นสมาชิก กบข.

เหตุแห่งบำเหน็จบำนาญ มี 4 เหตุ ดังนี้

1. ทดแทน : เลิกหรือยุบตำแหน่ง / สั่งให้ออกโดยไม่มี ความผิด / ตามบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ / กองทุนมีเบี้ยหวัด ➡ ให้ออก
2. ทุพพลภาพ : เจ็บป่วยทุพพลภาพและแพทย์รับรอง ➡ ให้ออก / ลาออก
3. สูงอายุ : อายุตัว ครบ 60 ปี ➡ ให้ออก (เกษียณอายุ)
4. รับราชการนาน : เวลาราชการ ครบ 25 ปีขึ้นไป ➡ ลาออก

การนับเวลาราชการ

1. เวลาปกติ
2. เวลาทวีคูณ (เขตพื้นที่ประกาศกฎอัยการศึก หรือตามที่กระทรวงกลาโหมกำหนด)
3. การตัดเวลา
 - วันที่ไม่ได้รับเงินเดือน ตัดเวลาปกติ
 - วันลาในระหว่างประกาศกฎอัยการศึก ตัดเวลาทวีคูณ

เวลาทวีคูณ

- 🕒 ประกาศกฎอัยการศึก (ทั่วประเทศ) 7 ต.ค. 2519 – 5 ม.ค. 2520 และ 23 ก.พ. 2534 – 2 พ.ค. 2534
- 🕒 ประกาศกฎอัยการศึก (บางพื้นที่) บางจังหวัด บางอำเภอ 3 พ.ค. 2534 – 1 เม.ย. 2543
- 🕒 ประกาศกฎอัยการศึก (ทั่วประเทศ + บางกลุ่ม)
 - ทหาร 19 ก.ย. 2549 – 26 ม.ค. 2550
 - ทหารและตำรวจ 20 พ.ค. 2557 – 1 เม.ย. 2558
- 🕒 ทวีคูณ อื่น เช่น กอ.รมน.

การคำนวณเวลาราชการ (ไม่เป็น กบข.)

ให้นับแต่จำนวนปี หากมีเศษของปี ตั้งแต่ 6 เดือนขึ้นไป ให้ปัดนับเป็นอีก 1 ปี

เช่น เวลา 24 ปี 6 เดือน 14 วัน ให้ปัดนับเป็น 25 ปี เวลาที่ใช้ในการคำนวณ = 25 ปี

กรณีเข้าเหตุแห่งบำเหน็จบำนาญ ทั้ง 4 เหตุ

✘เวลาราชการ 1 – 9 ปี = บำเหน็จ

✘เวลาราชการ ≥ 10 ปี ขึ้นไป = บำเหน็จ หรือ บำนาญ

แต่หากไม่เข้าทั้ง 4 เหตุ แต่มีเวลาราชการ 10 ปี ขึ้นไป + ลาออก = บำเหน็จ เท่านั้น

สูตรคำนวณบำเหน็จบำนาญ

บำเหน็จ = เงินเดือนเดือนสุดท้าย \times เวลาราชการ

บำนาญ = เงินเดือนเดือนสุดท้าย \times เวลาราชการ

50

หมายเหตุ บำนาญที่คำนวณได้ ต้องไม่เกินเงินเดือนเดือนสุดท้าย

พรบ.กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. 2539 สิทธิข้าราชการที่เป็นสมาชิก กบข.

❶ เวลาราชการ 10 – 24 ปี = บำเหน็จ (มาตรา 47)

❷ เวลาราชการ > 25 ปี = บำเหน็จ หรือ บำนาญ (มาตรา 48)

หรือจะใช้เหตุแห่งบำนาญ 3 เหตุ ดังนี้

1. เหตุทดแทน 2. เหตุทุพพลภาพ 3. เหตุสูงอายุ

❸ เวลาราชการ 1 – 9 ปี = บำเหน็จ

❹ เวลาราชการ > 10 ปี = บำเหน็จ หรือ บำนาญ

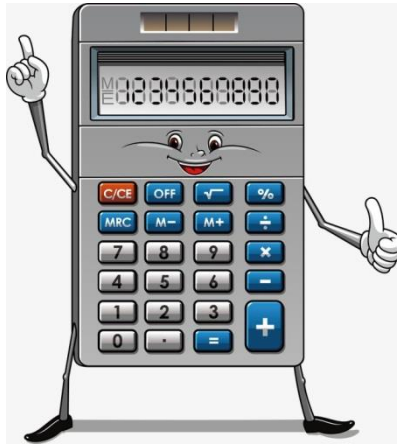
การนับเวลา ให้เกิดสิทธิในบำเหน็จ/บำนาญ (สมาชิก กบข.)

เวลาปกติ + เวลาวิคุณ - ตัดเวลา

หากเศษของเวลา ≥ 6 เดือนขึ้นไป ให้ปัดนับเป็น 1 ปี

เช่น เวลาราชการ 9 ปี 6 เดือนขึ้นไป ให้ปัดนับเป็น 10 ปี เพื่อให้เกิดสิทธิ บำเหน็จ

เวลาราชการ 24 ปี 6 เดือนขึ้นไป ให้ปัดนับเป็น 25 ปี เพื่อให้เกิดสิทธิ บำนาญ

การนับเวลา ในการคำนวณบำเหน็จ / บำนาญ

การนับเวลาราชการของข้าราชการที่เป็น สมาชิก กบข. ให้นับรวมทั้ง จำนวนปี เดือน และวัน โดยไม่มีการปัด

เช่น รับราชการเวลา 24 ปี 6 เดือน 15 วัน

$$= 24 + (6/12) + (15/360)$$

$$= 24 + 0.5 + 0.04$$

$$= 24.54 \text{ ปี}$$

สูตรคำนวณบำเหน็จบำนาญ กบข.

บำเหน็จ = เงินเดือนเดือนสุดท้าย x เวลาราชการ

บำนาญ = $\frac{\text{เงินเดือนเฉลี่ย 60 เดือนสุดท้าย} \times \text{เวลาราชการ}}{50}$

50

หมายเหตุ บำนาญที่คำนวณได้ ต้องไม่เกิน 70% ของเงินเดือนเฉลี่ย 60 เดือนสุดท้าย

ความแตกต่างระหว่างบำเหน็จ และ บำนาญ (ถ้ามีสิทธิเลือก)

😊 บำเหน็จ รับเงินก้อนใหญ่ ครั้งเดียว (ไม่มีความผูกพันกับทางราชการอีกต่อไป)

😊 บำนาญ รับเงินก้อนน้อยเป็นรายเดือนตลอดชีวิต (ขอรับเงินอื่นและสวัสดิการ ดังนี้)

1. บำเหน็จดำรงชีพ 15 เท่า ของบำนาญรายเดือน
2. บำเหน็จตกทอด 30 เท่า ของบำนาญรายเดือน

3. บำเหน็จค่าประกัน (จากบำเหน็จตกทอดคงเหลือ)
4. เงินสวัสดิการ (ค่ารักษาพยาบาล/ค่าเล่าเรียนบุตร)
5. เงินช่วยค่าครองชีพผู้รับเบี้ยหวัดบำนาญ (ช.ค.บ.)

หัวหน้า ☞ ช่วงใดที่กรมบัญชีกลาง ประกาศให้กับผู้รับบำนาญ จะได้กันถ้วนหน้า (ปรับเพิ่มเงินเดือน)

ขั้นต่ำ ☞ ผู้รับบำนาญ ได้รับเงินน้อย (ขั้นต่ำ ได้รับ 9,000 บาท) หากรับบำนาญ/เดือน ไม่ถึง 9,000 บาท จะปรับเพิ่มให้เป็น 9,000 บาท

6. เงินช่วยพิเศษ (ค่าจัดการงานศพ) 3 เท่า ของบำนาญรายเดือน

บำเหน็จดำรงชีพ

หมายถึง เงินที่รัฐจ่ายให้ผู้รับบำนาญเพื่อช่วยเหลือการดำรงชีพ โดยจ่ายเป็นเงินก้อน

เกณฑ์การจ่าย

1. ให้จ่ายในอัตรา 15 เท่า ของบำนาญรายเดือน (ไม่รวม ช.ค.บ.) แต่ไม่เกิน 400,000 บาท ตามเงื่อนไข ดังนี้

(1) อายุต่ำกว่า 65 ปี ขอได้ไม่เกิน 200,000 บาท

(2) อายุ 65 ปีขึ้นไป ขอได้ไม่เกิน 400,000 บาท แต่ถ้าใช้สิทธิตาม (1) แล้ว ให้ขอรับเพิ่มได้ไม่เกินส่วนที่ยังไม่ครบตามสิทธิ เช่น เคยขอรับไปแล้ว 200,000 บาท จึงขอรับได้อีกแค่ 200,000 บาท

2. ระยะเวลาในการขอรับ ตั้งแต่ 1 ต.ค. – 31 ธ.ค. ของทุกปี หากออกจากราชการและเลือกรับบำนาญ จะขอรับพร้อมบำนาญเลยก็ได้

3. ผู้รับบำนาญที่มีกรณีต้องหาว่ากระทำความผิดวินัย อาญา ก่อนออกจากราชการ จะขอรับได้เมื่อคดีถึงที่สุดแล้ว และมีสิทธิรับบำนาญ

บำเหน็จตกทอด

หมายถึง เงินที่รัฐจ่ายเพื่อบรรเทาความเดือดร้อน ให้แก่ทายาทของข้าราชการ หรือทหาร กองหนุนมีเบี้ยหวัด หรือผู้รับบำนาญที่เสียชีวิต ซึ่งจ่ายเป็นเงินก้อนครั้งเดียว

ผู้มีสิทธิได้รับบำเหน็จตกทอด

1. บิดามารดา = 1 ส่วน
2. คู่สมรส = 1 ส่วน
3. บุตร = 2 ส่วน ถ้า 3 คนขึ้นไป = 3 ส่วน

หากไม่มีลำดับ 1 – 3 จึงจะสามารถตกทอดให้แก่บุคคลซึ่งผู้ตายแสดงเจตนาไว้ หากไม่มีเลย สิทธิยุติลง

วิธีคำนวณบำเหน็จตกทอด

1. ข้าราชการประจำ หรือทหารกองหนุนมีเบี้ยหวัด
บำเหน็จตกทอด = เงินเดือนเดือนสุดท้าย x เวลาราชการ
2. ข้าราชการบำนาญ
บำเหน็จตกทอด = (บำนาญรายเดือน + ช.ค.บ.) * 30

😊😊😊 บำเหน็จค่าประกัน ผู้รับบำนาญ สามารถนำสิทธิในบำเหน็จตกทอดไปใช้เป็น หลักทรัพย์ในการค้ำประกันการกู้เงินกับสถาบันการเงินได้ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา 30 เมษายน 2553 เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนของผู้รับบำนาญ และส่งเสริมการลงทุนอันเป็นการกระตุ้น เศรษฐกิจของประเทศในภาพรวม)

การคำนวณบำเหน็จตกทอดคงเหลือ

กรณี 1 บำเหน็จดำรงชีพ: บำนาญ $10,000 \times 15$ เท่า = 150,000 บาท รับครั้งเดียว 150,000 บาท

บำเหน็จตกทอด: (บำนาญ $10,000 +$ ช.ค.บ. $3,000$) $\times 30$ เท่า = 390,000 บาท

หักบำเหน็จดำรงชีพ 150,000 บาท

จะเหลือบำเหน็จตกทอดคงเหลือ 240,000 บาท ที่สามารถนำไปเป็น
หลักทรัพย์ค้ำประกันการกู้เงินได้

กรณี 2 บำเหน็จดำรงชีพ: บำนาญ $30,000 \times 15$ เท่า = 450,000 บาท

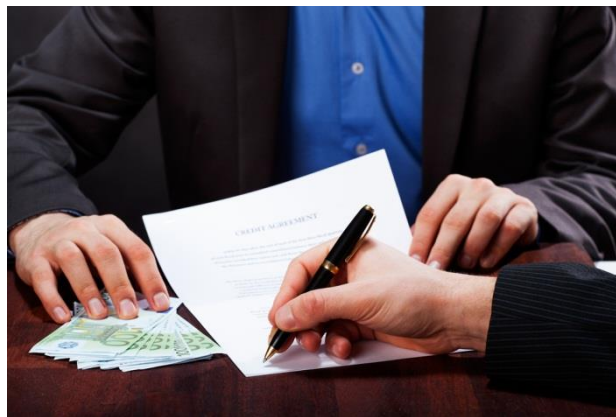
รับครั้งแรก 200,000 บาท

รับเมื่ออายุครบ 65 ปี อีก 200,000 บาท

บำเหน็จตกทอด: (บำนาญ $30,000 +$ ช.ค.บ. $1,500$) $\times 30$ เท่า = 945,000 บาท

หักบำเหน็จดำรงชีพ 400,000 บาท

บำเหน็จตกทอดคงเหลือ 545,000 บาท

การจ่ายเงินช่วยเหลือ กรณีผู้รับบำนาญตาย

จ่าย 3 เท่า ของบำนาญ + เงิน ช.ค.บ. (ถ้ามี)

ผู้มีสิทธิ: บุคคลซึ่งข้าราชการผู้ตายแสดงเจตนา โดยแสดงเจตนาเป็นหนังสือยื่นต่อส่วนราชการเข้าสังกัด หากมิได้แสดงเจตนา/แสดงแล้วตายก่อน ให้จ่ายตามลำดับ ก่อน-หลัง ดังนี้ 1. คู่สมรส 2. บุตร 3. บิดามารดา

ระยะเวลาขอรับ ภายใน 1 ปี นับแต่วันที่ข้าราชการตาย กรณีจำเป็น ทางราชการเข้าจัดการศพได้ โดยหักจากเงินช่วยเหลือได้เท่าที่จ่ายจริง ถ้าเหลือจ่ายผู้มีสิทธิ

วิเคราะห์และสรุปองค์ความรู้

บำเหน็จ บำนาญ เป็นสวัสดิการที่ให้กับข้าราชการ ด้วยเหตุทดแทน ทูพพลภาพ สูงอายุ หรือรับราชการนาน 25 ปี เพื่อเป็นการช่วยเหลือข้าราชการเมื่อต้องออกจากราชการ ตลอดจนดูแลทายาทของข้าราชการ ให้มีสิทธิได้รับสวัสดิการอันพึงประสงค์ ภายใต้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยบำเหน็จจะสามารถรับเงินก้อนเพียงครั้งเดียว ในขณะที่บำนาญ จะได้รับเงินก้อนน้อย แต่จะได้รับตลอดชีวิต โดยในส่วนี้ข้าราชการสามารถเลือกรับได้ตามความจำเป็นและเหมาะสมสำหรับตัวเอง ภายใต้เงื่อนไขและหลักเกณฑ์ที่กำหนด อีกทั้งยังได้รับการดูแลจากภาครัฐในการช่วยเหลือการดำรงชีพ หรือเพื่อบรรเทาความเดือดร้อน ในกรณีที่ผู้รับบำนาญเสียชีวิต ซึ่งเป็นหลักประกันได้ว่าในชีวิตบั้นปลาย จะได้รับการดูแล และมีหลักประกันในการดำรงชีวิตที่มั่นคง

ด้วยความขอบคุณ จากฝ่ายอำนวยการ

สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่ลพบุรี

2 มีนาคม 2561